

Workshop Juridische en financiële risico's:

Workshopleiders: Baukje Coppens - van Nunen en Henk de Vries

Inleiding

Risico's Wro. In deze workshop hebben de consequenties van de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening (Wro) voor de gemeentelijke organisatie centraal gestaan. Welke lijn zet je als gemeente uit? Op welke manier kan je het inzicht in de Wro bevorderen zodat er bij de implementatie risico's genomen durven te worden? Op het moment dat je als gemeente nog niet klaar bent voor de nieuwe Wro zijn er enkele consequenties zoals het niet kunnen innen van leges of 'nee' moeten zeggen tegen burgers of een marktpartij, omdat ze nog niet klaar zijn om mee te werken.

Aanwezige partijen. Met een korte voorstelronde onder de deelnemers en workshopleiders wordt de workshop geopend. De deelnemers komen uit verschillende gemeenten van de provincie Utrecht. Het valt op dat de kleinere gemeenten van de provincie Utrecht aanwezig zijn en de groten niet, waaronder Utrecht.

Tijdens deze samenkomst zijn vier thema's behandeld.

- *Thema 1: digitaliseren*

Digitaliseren. De invoering van de nieuwe Wro betekent dat gemeenten vanaf 1 juli 2008 bestemmingsplannen moeten digitaliseren. Wat houdt deze vorm van digitaliseren in? Ruimtelijke plannen, waaronder de bestemmingsplannen, worden niet meer analoog ontworpen en ter inzage gebracht. De plannen dienen vanaf 2008 volgens bepaalde standaarden digitaal beschikbaar gesteld te worden. Bijvoorbeeld via RO online. Wat niet verplicht is, is om het dan al voor de burger digitaal beschikbaar te kunnen stellen.

Verschil gemeenten. Uit de discussie onder de deelnemers blijkt dat er verschil bestaat onder de aanwezige gemeenten over hoe men er mee bezig is; hoe ver men met de invoering van de nieuwe Wro is. De ene gemeente heeft een eigen applicatiebeheerder die de ontwerpplannen maakt; de andere gemeenten besteedt dit uit. Belangrijk is dat je goede afspraken maakt met de mensen die de bestemmingsplannen voor de gemeente tekenen, zodat zij goed weten waar de digitale tekeningen aan moeten voldoen.

Een deelnemer van de Provincie bemerkt dat er enkele gemeenten zijn die al in een vroeg stadium begonnen zijn met de invoering van de nieuwe Wro. Tegelijkertijd merkt zij op dat wel sprake kan zijn van de 'wet remmende voorsprong' bij een aantal gemeenten.

Bovendien zijn er enkele gemeenten die nu zowel met het oude systeem werken als met het nieuwe systeem. Dit roept vragen op over aan welke minimumeisen de gemeenten zouden moeten voldoen rond 1 juli 2008. Het idee wordt aangevoerd dat gemeenten de prioriteit dienen te stellen om klaar te zijn om de nieuwe bestemmingsplannen geheel aan de nieuwe eisen van de Wro en digitalisering te laten voldoen. De gemeente Vianen geeft een advies: "Wanneer een gemeente niet op tijd klaar dreigt te zijn voor de nieuwe Wro: Schakel een adviesbureau in." Hierbij wordt toegevoegd dat het essentieel is om de financiën op tijd op orde te hebben.

Onduidelijkheid samen met onbekendheid. Het valt op dat er in deze workshop veel onduidelijkheid leeft onder de deelnemers over de verplichtingen en eisen rondom de implementatie van de nieuwe Wro, voornamelijk op het gebied van digitalisering. Alle gemeenten zijn wel van mening dat actualiseren in de huidige samenleving onlosmakelijk verbonden is met digitaliseren. Ook het toepassen van de Informatiemodel Ruimtelijke Ordening (Imro)-codering is een moeilijk punt. Niet alle aanwezigen van de workshop zijn bekend met deze wijze van coderen.

▪ *Thema 2: leges van bestemmingsplannen*

Actualiseren (oude) bestemmingsplannen. Gebieden binnen de bebouwde kom hebben een verplicht bestemmingsplan. Bij gebieden buiten de bebouwde kom is dit anders geregeld. Vaak zijn deze bestemmingsplannen oud. Met de invoering van de nieuwe Wro zijn gemeenten verplicht om binnen een periode van 5 jaar de (oude) plannen te actualiseren. Vanuit één van de deelnemers komt de vraag óf oude plannen wel zomaar overgezet kunnen worden in digitale plannen? Het verschil van 2003 en 2008 is dusdanig groot dat dit moeilijkheden met zich mee kan brengen. Sommige gemeenten zitten nog met bestemmingsplannen die meer dan 10 jaar geleden gedateerd zijn. De kans bestaat dat deze plannen komen te vervallen en de leges niet meer geïnd kunnen worden. Een gemeente moet dus goed nadenken over de bestemmingsplannen die rond juli 2008 goed gekeurd moeten worden. “Is het slim om deze plannen juist binnen of buiten de nieuwe wet te laten vallen”? Dit is een strategische afweging en is afhankelijk van welke belangen spelen in de eigen gemeente. Het is daarom van belang dat de plannen geactualiseerd worden, omdat gemeenten anders financiële risico’s zullen lopen.

Er bestaat nog wel een mogelijkheid om bestemmingsplannen die aan het eind van hun tien jaar termijn zitten, om die voor de nieuwe Wro te kunnen verlengen. Dan hoeven ze pas over tien jaar gedigitaliseerd te worden. Om dit te doen moet er een gemotiveerd verzoek worden ingediend bij Gedeputeerde Staten.

Verder wordt door een workshopleider opgemerkt dat het niet alleen aan de korte termijn ligt in het overgangsrecht, maar dat de combinatie met nieuwe ontwikkelingen het nog lastiger maakt. Én alle oude plannen actualiseren én de nieuwe plannen laten voldoen aan de nieuwe digitaliseringseisen én nieuwe ontwikkelingen meenemen is bijna niet te doen.

Blancovlek in gemeente. Er zijn nog gemeenten die een blanco-vlek hebben; wat inhoudt dat er stukken grond zijn in de gemeente die nog geen bestemmingsplan hebben. Deze gebieden moeten binnen 5 jaar wel een bestemmingsplan hebben omdat er anders vervelende situaties kunnen ontstaan met de nieuwe Wro. De eigenaar van dat stuk grond zou dan kunnen doen met de grond wat hij wil en zou dit dan niet goed hoeven te laten keuren door de Gemeenteraad.

Postzegelbestemmingsplan. Tot slot wordt de postzegel-planologie nog kort aangekaart door de voorzitters. Vanuit de deelnemers komen er gemeente reacties. “Dat is niet te doen, want een aantal jaren geleden was de tendens andersom. Toen wilde men van het postzegelbestemmingsplan naar een groot bestemmingsplan. Het is een politiek moeilijk verkoopbare ontwikkeling. Het moet wel, maar is het realistisch in deze politieke weerbarstige praktijk?”

- *Thema 3: bestuursrechter*

Bestuursrechter. De gemeente wordt met de nieuwe Wro zelf verantwoordelijk voor de verdediging van zijn bestemmingsplan bij de Raad van State. Dit vraagt tijd en aandacht van de gemeenten. Door jurisprudentie moet duidelijk worden wat de regels zijn voor het ter inzage leggen van stukken, de flora/fauna onderzoeken en de onderzoeken naar luchtkwaliteit.

Onderzoeksverplichting. Eén van de consequenties van de nieuwe Wro is de onderzoeksverplichting (flora en fauna). Onderzoeken moeten klaar zijn voor de vaststelling van de plannen door de Raad. De plicht schuift naar voren als je de plannen ter inzage legt. De termijnen die lopen vanaf de voorbereiding tot de vaststelling zijn verkort, terwijl het nu al lastig is om het onderzoek binnen de termijn van vier maanden af te ronden. Het verwerken van meerdere zienswijzen in een plan neemt veel tijd in beslag. Uit de discussie tussen de deelnemers blijkt dat het locatie- en gemeentefafhankelijk is hoeveel tussenkomst je krijgt van derden. En daarna moeten de plannen soms ook nog aangepast en gecontroleerd worden.

Risico m.b.t. de Raad. Er bestaat een risico dat de Raad niet goed kan vaststellen of het plan klaar is. Niet alle raadsleden zijn goed genoeg ingewerkt in de nieuwe wet en weten niet wat er veranderd is. Vanaf juli 2008 krijgen ze bijvoorbeeld geen stapels documenten meer mee, maar bekijken ze het bestemmingsplan online. Slechts de toelichting gaat nog mee naar huis. Het is zodoende dan van belang dat er van te voren een goede planning wordt gemaakt en dat de Raad goed tussentijds geïnformeerd wordt.

- *Thema 4: bestuurlijke en politieke risico's*

Toekomst. Uit de discussie wordt duidelijk dat met de invoering van de nieuwe Wro de positie van de gemeenten anders wordt. Hoe het zal lopen is nog niet helemaal te overzien. Door schade en schande zal men wijs moeten worden. De gemeenten moeten zich bewust worden van de risico's die voortkomen wanneer er keuzes gemaakt worden. Het is essentieel om de keuzes goed te beargumenteren.

Bovendien, waar begin je met informeren over nieuwe WRO? Bij de ene gemeente zijn er al trainingen voor de meest betrokken ambtenaren bij dit project. Bij de andere gemeente zijn ze huiverig om alles over de nieuwe WRO al te verspreiden. Het moet een bewuste keuze worden hoe je de het college en de Raad wil gaan informeren over de nieuwe wet en de handelswijze daarin. Ook moet je op Directie Team / Management Team - niveau een discussie voeren over hoe je met die kortere termijnen om zal gaan. Misschien meer informeel gaan verifiëren of de Raad en het college het eens zijn, zodat er alvast aan het plan kan worden geschreven vanwege de beperkte tijd.

Vertrouwen? De voorzitters merken op dat ze het idee hebben dat de gemeenten van mening zijn dat ze de benodigde zaken op orde hebben. Hier komt weinig respons op.

Er wordt nog een algemene vraag gesteld: "Moeten we ons druk maken?" Nee! De algemene tendens is dat de gemeenten denken dat de nieuwe Wro niet heel veel verandering tot gevolg heeft. Met de zin "Laten we ons niet drukker maken dan nodig is" wordt de workshop afgesloten.

Conclusie van deze workshop is geweest dat het belangrijk is dat de keuzes m.b.t. de nieuwe Wro goed overwogen moeten zijn om zo de risico's zo inzichtelijk en beperkt mogelijk te maken.